

sicuti etiam et in festivitate B. Michaelis archangeli, et translatione corporis B. Bartholomæi apostoli, simulque tribuimus atque concedimus licentiam tibi tuisque successoribus episcopos ordinandi in his videlicet civitatibus sanctæ Agathæ, Abellini, Quintodecimi, Ariani, Asculi, Bibini, Vulturariæ, Larini, Thelesæ, Alifi, Termulæ, Triventi et Sessulæ, confirmantes tibi tuisque successoribus Ecclesiam S. Michaelis in monte Gargano cum ipsa Sipontina ecclesia, et cum omnibus eorum pertinentiis, et omnibus prædiis familiis, utriusque sexus, ecclesiis et massisque quæ prædictis ecclesiis pertinere dignoscuntur. Cujus autem. . . . honor modesta actuum vivacitate servandus est. Hortamur insuper ut mores ornamentis convenient, ac conformentur, quatenus, auctore Domino (reverende) ubique possis esse conspicuus. Vita igitur tua filiis tuis sit regula, cum profectus eorum a tuo pendeat exemplo, ut tuum post diem valeas securus dicere: Cor meum neque prospera, aut quæ temporaliter blandiuntur extulerunt, neque adversa dejecerunt, sed quicquid illud fuerit patientiæ devincatur virtute. Nullum apud te locum inveniant odia, quemadmodum nec amor indiscretus te occupet; benignum te boni sentiant, discretum te mali cognoscant. Facile. . . . Justitiam apud te culpabilem suggestio mala non reddat; nocentem gratia aut favor non excuset, remissum te delinquentibus non ostendas, ne quod ultus non fueris, tolerantia perpetrari videaris permitttere. Sit in te boni pastoris dulcedo, et iudicis severa districtio, unum quod recte viventes foveat, alterum quod inquietos a pravitate compescat. . . . amore. Sed quoniam persæpe zelus super peccatores, dum vult vindex indiscretus existere transit in crudelitatem correptio, iram ideo iudicio

(1) Ex jam recitati diplomatis lectione observo eo sæculo, quod omnium consensu rude barbarumque fuit, tam apposite concinnatisque periodicis ac sententiis hoc fuisse scriptum diploma; quod evenisse puto quia ab ipsomet pontifice sit dictatum; pastorem etenim potius redollet epistolam

A refræna, et disciplinam reserva ut sicut Pater culpas ferias, et a dilectione filiorum quos corrigis non recedas. Misericordem te et prout virtus patitur. . . exhibe, oppressis defensio tua subveniat, opprimentibus modestia, et ratio contradicat. Nullum contra. . . . despicias, nullum quærentem justitiam spernas, custodia in te æquitatis excellat, ut nec divitum potentia aliquid apud te extra viam suadeat audere rationis, nec pauperem de te sua faciat humilitas desperare, quatenus Deo adjuvante talis possis existere qualem sacra lectio præcipit dicens: *Oportet episcopum irreprehensibilem esse.* Sed his omnibus poteris salubriter uti si magistram charitatem habueris, quam si quis secutus fuerit, a recto aliquando tramite non recedet. Ecce, frater charissime, qualia inter multa tui sint sacerdotii; hæc pallium comitantur, quæ si studiose servaveris, quod foris accepisse ostenderis intus habebis. Fidem autem quam in tuis epistolis breviter ascripsisti, licet latius explanare debueras, Redemptori tamen nostro gratias agimus quod eam in ipsa etiam brevitate certam esse cognoscimus. Sancta Trinitas fraternitatem tuam gratia suæ protectionis. . . . atque ita honoris sui via nos dirigat, ut post vitæ hujus amaritudines, ad æternam simul pervenire dulcedinem mereamur. Amen.

Scriptum per manum Leonis notarii regionarii S. R. E. in Decembris mense, indictione duodecima.

Datum VIII Idus Decembris per manus Joannis episcopi et bibliothecarii S. Sedis apostolicæ, anno, Domino propitio, pontificatus D. Joannis pont. et universalis XIV papæ, in sacratissima sede beati Petri apostoli, primo (1).

quam pontificium diploma; hæc enim (ut videre est in jam recitatis) ex formulario aliquo traducebantur cum fere omnium idemque sit galeatum exordium, quod usque ad Leonis IX tempora servatum reperio.

ANNO DOMINI DCCCCLXXXIV.

THEODERICUS

METENSIS EPISCOPUS.

NOTITIA HISTORICA IN THEODERICUM.

(Gall. Christ. tom. XIV.)

Mortuo Adalberone, Bruno Coloniensis tantisper Metensem rexit Ecclesiam, unde baculum sancti Petri ad Coloniensem Ecclesiam transferri curavit. Exeunte tamen anno 964, Theodericus seu Diederi-

cus, canonicus Alberstadiensis et præpositus Vormatiensis, proclamatus est episcopus ab imperatore Ottone I, cui sanguinis vinculo obstrictus erat, item et Brunoni archipræsuli Coloniensi ex genere ma-

terno, necnon imperatori Conrado I et comiti Eberhardo ex genere paterno. Scriptor fere æqualis de illo hæc tradit : « Deodericus vir imperatorii generis, ingenii singularis, ad episcopatus cathedram communi omnium acclamatione accessit. » Litteris operam dedit in monasterio sancti Galli sub celebri Keroldo magistro. Fertur dixisse, ubi cognovit ex antiqua traditione primas nominum episcoporum Metensium litteras, metallis magis minusve pretiosis, pro uniuscujusque meritis, scriptas, tanta bona facturum ut sua argento scripta, auro adnotaretur. Sacrum diem Pentecostes exegit an. 965 Aquisgrani in comitatu Ottonis imperatoris et Brunonis archiepiscopi Coloniensis, qui paulo post in morbum lapsus, Remos voluit deportari, ubi de vita cessit, testamentum suum relinquens in manibus Theoderici Metensis et Vicfridi Virdunensis episcoporum, qui ejus funera curarunt. Astitit etiam hoc anno episcoporum conventui Coloniae habito, in quo firmata est fundatio ecclesiae collegiatae sancti Martini Leodiensis. Circa id tempus villam Vigiacum et alia quaedam restituit monasterio sancti Arnulfi. Ecclesiam monasterii de Vergavilla, nuper fundati in honorem beatæ Virginis ac sanctorum apostolorum, dedicavit anno 966. Imperatorem consobrinum secutus in Italiam, illic per triennium versatus est. Hac occasione usus, multas hinc inde reliquias collegit et transferri curavit an. 970 in sancti Vincentii monasterium, quod ipse in illius urbis insula ante biennium extruxerat, et præclaris ædificiis exornaverat. Recepto in eodem sancti Vincentii cœnobio sanctæ Lucie corpore, oratorium ibidem in ejus honorem, statim ædificare cœpit, dedicavitque VII Idus Augusti an. 972, cooperantibus sibi comprovincialibus episcopis, Gerardo Tullensi et Vicfrido Virdunensi. In pago Calvomontensi locum quemdam inter Mosellam et montem vicinum, qui vernacule *Spinal* vocatur, divino famulatu aptum reperiens, monasterium illic construxit ac reliquias sancti Goerici episcopi Metensis transtulit. Sux etiam munificentiae testimonia exhibuit monasteriis sancti Arnulfi et sancti Petri Metensis. Fautor fuit ac tutor Parthenonis de monte sancti Romarici, quo nomine subscripsit cuidam chartæ Gislæ, tunc temporis abbatissæ. Cum multis aliis tam episcopis quam abbatibus ab Ottone II curam accepit restituendæ regularis disciplinæ in monasterio sancti Galli. Factus est an. 976 arbiter una cum Hildebodo Wormatiensi episcopo motæ, super navigatione et usu amnis Hursillæ, controversiæ inter Werinherium Fuldensem et Gozbertum Hersfeldensem abbates. Jura regalia in urbem Metensem, interventu Theophaniæ imperatricis, ab ipso principe accepit anno 977.

A Astitit anno 980 Ingelheimiensi conventui, in quo statutum est ut monasteria Stabulense et Malmundariense coadunata remanerent. Dum rex Otto adversus Græcos et Saracenos in Calabria præliaretur an. 982, Theodericus et Theophania Augusta pugnae eventum Rossanæ præstolabantur, ubi resciverunt exercitum imperialem profligatum fuisse, ipsumque imperatorem natatu salutem quæsivisse. Cui opem ferre Theodericus mox properavit. Habita sunt anno 983 Veronæ comitia in quibus Otto II successorem suum renuntiavit Ottonem III, astantibus imperii magnatibus, præsertim Theoderico, qui apud principem gratia plurimum valebat, sanctoribusque ei erat a consiliis. Eodem anno imperatoris ejusdem Romæ defuncti 7 Decembris funeribus interfuit. Perquam promotioni Adalberonis, in Virdunensem episcopum nuper electi, contrarius, gravem habuit controversiam cum Carolo a Francia inferioris Lotharingiæ duce partibus Adalberonis addicto, ad quem epistolam scripsit acerrimam; vicissimque Gerbertus Caroli nomine atrocissimas litteras rescripsit, ut constat ex epistolis Gerberti, cujus duæ aliæ sunt epistolæ ad Theodericum, quem vocat *Diedericum*. Nuncupatur Theodericus *d'Homelant* in litteris Ricuini Tullensis episcopi pro monasterio Spinalensi. Hillinus Trevirensis in confirmatione honorum ejusdem loci eum nominat Theodericum *de Hamolo*, cognominatur etiam *Sixtus*. De vita migravit die 7 Septembris, anno 984, sepultusque est in monasterio sancti Vincentii quod condiderat. Cum post trecentos annos tumulus ejus reseratus fuisset, reperta sunt ejus ornamenta pontificalia integra, ejusque ossa recondita fuerunt in capsam ligneam, quæ in choro exponitur die ejus anniversarii, pro cujus celebratione eadem ornamenta in usum adhibentur.

EPITAPHIUM THEODERICI.

C Hic Deodericus generoso sanguine natus
Regum progenie, nomen habens celebre.
Cæsaris Ottonis tetigit quem linea carnis,
Cujus consiliis jura dedit populis.
Luxit enim mundo ceu sidus lumine pleno,
Actibus eximiis, moribus egregiis.
Unde Mettensem meruit conscendere sedem
Qui rexit digno præsulis officio.
Aulam hanc cœlesti struxit pro munere Regi
Rebus quam miris compsit et innumeris.
Idibus ebdenis Septembris jam revolutis,
Decessus sorte clauditur hoc silice.

RHYTHMI IN HONOREM THEODERICI.

(Ex Sigeberto, in Vita Theoderici, apud Pertz, Monum. Germ. hist., Scrip. tom. IV.)

Deodericus sanguine, moribus,
Claris profecto clarior omnibus,
A rege clarebat secundus,
Vix alicui sub eo secundus,
Hic consobrinus Cæsaris inclyti
Hærebat illi militiæ et domi,
Regni ferens partes secundas,
Cæsaris alleviansque curas.

PATROL. CXXXVII.

D Regni per illum cuncta negotia,
Et jura stabant ecclesiastica.
Miles, senatus, regis aula
Suspiciebat ad ejus ora.
Rex Otto clavo dum moderaminis
Res fluctuantes Italiæ nimis
Per jura tranquillare pacis
Tentat ubique, malis remotis,